

sine aliorum præjudicio commode sustentari valeant, et ibidem manere velint; si enim ex propria scientia, aut oppositione interesse habentium, aut ipsa confessione ædificare volentium perspectum haberet, ad minimum duodecim religiosos novos, alicubi vivere non velle, sine aliorum religiosorum, aut alias interesse habentium detrimento commode sustentari non posse, consensum dare nullatenus posset, ita hodie unanimis ob claram dispositionem Bullæ Gregorii XV. supra n. 29. allegatæ, de quo vide etiam infra n. 46.

35. *Appellatio contra ædificationem omnia suspendit.* — V. Requiritur, ut si religiosi prius in loco vel vicinia existentes, vel etiam alii interesse habentes, a sententia aut consensu episcopi legitime appellent ad Sedem apostolicam, a die appellationis interpositæ totum negotium suspensum relinquat episcopus, ita ut interea religiosi ædificare volentes penitus nil innovare, multo minus ædificium incipere, aut materiale convehere vel possessionem capere valeant, nec episcopus permittere, aut ullo modo se amplius immiscere possit, donec sententia a Curia Romana, ad quam mediante appellatione negotium devolvitur, feratur, rursus omnes ob clarum textum Bullæ citatæ Gregorii XV. § fin. Dicitur autem « legitime, » uti et notanter id dicit in suo decreto Gregorius XV. quia si illegitime, id est, non in debita juris forma appellarent alii religiosi vel interesse habentes, possent religiosi ædificare volentes, consensum episcopi consecuti, non obstante hujusmodi illegitima, aut frivola, seu frustratoria appellatione, ædificium libere, licite, ac valide incipere, argumento a sensu contrario, ac etiam desumpto ex dictis lib. II, tit. XXVIII, de Appellatione.

36. *Consensus Papæ ad ædificandum monasterium olim ubique necessarius erat.* — Quæritur II. An ad ædificanda monasteria etiam consensus summi Pontificis requiratur? Resp. Loquendo de jure communi ante concilium Tridentinum, consensus Summi Pontificis ad erigenda monasteria mendicantium necessarius erat. Ita clare statutum habetur c. un. de Excess. prælat. in 6. Dixi « Mendicantium, » quia ad erigenda alia monasteria non mendicantium, nullibi etiam in jure antiquo reperitur consensus necessarius, quidquid in contrarium dicant Riccius, Zerola, §. Monasterium, Hyacint. Donatus. *Ædificandis monast.* tom. I. tract. I, q. 13.

37. *Nunc vero tantum in Italia, et insulis adjacentibus.* — Resp. II. In Italia, et insulis adjacentibus, etiam post concilium Tridentinum ad cujusvis monasterii ædificationem necessarius est specialis consensus summi Pontificis. Communis ac certa, ob expressam, et novissimam constitutionem Innocentii X, *Instaurandæ*, editam pro Italia, et adjacentibus insulis anno 1652.

38. *Non vero extra illam requiritur.* — Resp. III. Extra Italiam, et insulas adjacentes post concilium Tridentinum nullus requiritur consensus Papæ; sed sufficit solus consensus episcopi. Ita hodie communis, signanter Hyacint. Donatus, loc. cit. q. 14; Farinacius, tom. II. part. 2. decis. 745. Passerinus, in c. un. de Excess. prælat. in 6. a n. 11. rem egregie probans, Fagnanus, in c. Non amplius, n. 66. de Instit.; Neusser, disp. 173. n. 24; Sorb. §. *Ædificare*, in annot. Navar. Bordonus, et alii, contra Barbosam, de Offic. et potest. episc. allegat. 26. n. 4. Fundamentum responsionis est, quia hoc ipso, quod concilium Tridentinum, sess. 25. de Regul. cap. III. solum episcopi consensum ad erigenda monasteria requirat, implicite revocat constitutionem Bonifacii VII, c. un. de Excess. prælat. Confirmatur I. Ex novis tribus decretis supra n. 29, citatis, in quibus penitus nulla facta mentione de consensu pontificis, solus requiritur consensus episcopi. Nec obstat, quod in decreto Urbani VIII dicatur, erectiones novorum monasteriorum fieri debere servatis sacris canonibus (vi quorum requiritur consensus Papæ, c. un. de Excess. prælat. in 6.) concilio Tridentino, ac decretis. Resp. enim, etiam canones observari debere in eo, in quo correcti non sunt a concilio Trident. quæ responsio etiam ex eo tenenda videtur, quia per eam fit regressus ad jus magis antiquum a Bonifacio VIII. in cit. c. un. h. t. in 6. revocatum, vi cujus olim solus consensus ordinarii sufficiebat ad ædificanda monasteria nova, can. de Monachis. 12. et seq. cau. 18. q. 2 Eadem responsionem magis adhuc deducit Passerinus, loc. cit. n. 14 et 15. Confirmatur II. Ex Bulla Innocentii X. *Instaurandæ*, ubi novam constitutionem faciens decernit, ut in Italia et insulis adjacentibus nova monasteria non erigantur absque Sedis apostolicæ expressa licentia; ergo a sensu contrario extra Italiam dicta licentia non requiritur.

39. *Probatur ex declaratione congregationis*

cardinalium et Rotæ decisiones Consensus episcopi ubi requiritur, non est necessarius consensus Papæ et e contra. — Confirmatur III. Ex declaratione Sacræ Congregationis, quam pro conclusione num. præced. posita loc. cit. refert Fagnanus, ubi etiam refert, se secretario Sanctam Congregationem multas approbasse erectiones monasteriorum de solo consensu episcopi absque licentia Papæ factas. Et certe ad ipsum fieri, et passim praticari videmus in Germania. Illud etiam ex Passerino, ac Fagnano citatis notandum, quod ibi, ubi ad erigendum monasterium requiritur, vel acquiritur consensus pontificis, consensus ordinarii necessarius amplius non sit, quia hic in illo eminenter continetur; et ubi requiritur, et habetur consensus ordinarii, necessarius non sit consensus Papæ, et e contra: prout etiam sæpe declaravit Sacra Congregatio teste Fagnano loc. cit. Pro confirmatione ulteriori facit etiam decisio Rotæ apud Farinacium loc. cit. quæ est sequentis tenoris.

« Fuit resolutum sententias de partibus esse confirmandas, cum approbet licentiam datam ab ordinario Cæsaraugustano erigendi novum collegium mendicantium disalceatorum, inibi Missas celebrandi, et sanctissimæ Eucharistiæ sacramentum retinendi, quam quidem licentiam ille concedere potuit: nam licet pro erigendo novo regularium collegio, seu monasterio, olim requiretur specialis Sedis apostolicæ licentia, cap. I. de Excess. Prælat. in 6. et Clement. Cupientes de pœnis: hodie tamen hujusmodi facultas fuit ordinariis attributa per sacrum concilium Tridentinum, sess. 25. de Regular. cap. III in finem, renovatur per particularem constitutionem felicis recordationis Clementis VIII in qua præscribitur forma ordinariis circa hujusmodi licentias concedendas, quæ fuit ad unguem observata per ordinarium Cæsaraugustanum, cum citaverit omnes conventus mendicantium, et sibi constiterit, nullum eis posse ex nova collegii erectione præjudicium inferri, ex quo redditus illi relictis per Ugonem de Vicis in pecunia numerata, et frumento, sufficiunt ad congruam sustentationem collegialium, qui propterea non cogentur mendicare, et consequenter non dimittant elemosynas aliorum mendicantium, nec aliquod eis damnum inferent.

« Quibus non obstat, pro erectione hujusmodi collegii, concurrere requisita in c. Ad audientiam de Eccles. *Ædificat.* 1 et in concilio

Tridentino sess. 21. cap. IV. de Reform. Quia prædicta jura loquuntur de erectione novæ parochialis, non autem collegii, seu alterius ecclesiæ non parochialis.

« Minus obstat, quod erecto isto collegio, Christi fideles poterunt in illius ecclesia eligere sepulturam, facere celebrari missas, et anniversaria, quod redundat in præjudicium ecclesiæ del Pilar, in qua prædicta huc usque facta fuerint; quia negatur hujusmodi præjudicium; cum simus in facultativis, ex quo potest quis ad libitum ubilibet pia opera facere, et sibi sepulturam eligere, c. I. de Sepulturis, et in omnem eventum, tale præjudicium non esse considerabile, ad effectum impendendi novi collegii erectionem, juxta doctrinam Bartoli in l. Quominus, etc.

« Ultra quod prædicta constitutio Clementis consideravit tantummodo præjudicium, quod potest inferri ecclesiis fratrum mendicantium, ne propter elemosynas erogandas in novum collegium, detrimentum patiantur, non autem aliis ecclesiis. »

40. *Consensus capituli non est necessarius.* — Quæritur III. An episcopus inconsulto capitulo solus dare possit licentiam ædificandi monasterium? Resp. affirmative; Bruno Neusser loc. cit. et alii. Ratio est, quia nec canones, nec concilium Tridentinum, nec decreta nova ullam faciunt mentionem de capitulo, sed solum exigunt episcopi consensum. Confirmat praxis, et consuetudo, « quæ est optima legum interpret » c. 8. de Consuetud. ubique recepta, ut proin immerito et absque omni fundamento contrarium asseratur: nisi forsitan capitulum interesse haberet, vel vi capitulationis legitime factæ consensus ejusdem haberi deberet; tunc enim secus foret: quamvis etiam interesse habens non attendere, si absque causa rationabili contradiceret.

41. *Si verum præjudicium non adest, potest episcopus etiam invitis aliis religiosis, et interesse habentibus consensum dare: imo tenetur dare.*

— Quæritur IV. An si alii religiosi, parochus, vel incolæ contradicant erectioni monasterii, valeat nihilominus consensus episcopi? Resp. affirmative, si absque causa rationabili contradicunt, vel gravamina, seu præjudicia gravia, vel oppositiones, quas faciunt, probare non possunt. Passerinus, loc. cit. n. 51; Hyacint. Donatus, part. I, tract. I, q. 27; Navar. in praxi novi Juris Pontific. concl. 2. alias 11. n. 4. Ratio est, quia cessante causa finali, cessat legis dis-

positio, c. *Cum cessante*. 60. *de Appellat.* sed causa finalis requirendi consensum aliorum interesse habentium est, ne ulli præjudicium generetur; ergo ubi præjudicium abest, causa legis, consequenter lex ipse cessat. Nec obstat, quod in decretis tribus novissimis num. 29. allegatis requiratur consensus aliorum religiosorum, ac interesse habentium. Nam contra est, quod decreta illa intelligenda sint in casu, quo ex nova erectione antiquis verum ac notabile præjudicium et gravamen emergeret: alias certe solo nudo dissensu impedire possent novas erectiones, absque eo, quod gravamen aut præjudicium suum probarent, quod tamen necessario fieri, praxis ubique demonstrat; ac insuper illud docet, quod, si oppositiones resistentium, per ædificare volentes debite solvantur et refutentur, dissensus eorum minime attendatur. Hinc Pius V. in Bulla *Etsi mendicantium*. Quæ est in *Bullario* Cherubini 41. Constitutio dicti Pontificis, § 23. mandat, ut causæ contra erectionem novi monasterii propositæ, superioribus regularibus ædificare volentibus pro defensione, ac responsione sua manifestentur. Prout etiam Marchant. *loc. cit.* bene observat, simulque ex eadem Bulla addit episcopum omnino teneri dare consensum, si legitima negandi causa, vel præjudicium notabile aliorum non subsistat: ait namque Bulla *loc. cit.*: «Licentias pro construendis domibus regularibus, quæ cap. III. sess. 25. nisi de ordinarii licentia construi prohibentur, gratis omnino dari, et non nisi legitima subsistente causa superioribus explicanda, illas recusari posse.»

42. *Potest episcopus aliquando dare consensum aliis non citatis et auditis: et quando?* — Porro notat insuper Passerinus *loc. cit.*; Navar. *loc. cit.* Franch. p. 1. n. 419. et alii posse episcopum dare licentiam ædificandi monasterium etsi præexistentes regulares, aut alios interesse habentes non citet, nec audiat, casu, quo eidem aliunde satis constet, noviter introducendos regulares saltem duodecim numero sine aliorum præjudicio commode sustentari posse. Ratio est, quæ prius; quia nempe causa finalis, ob quam alias citandi, et audiendi forent, cessat, evitatio videlicet præjudicii: quod ipsum etiam clare indicat Gregorius XV. in sua constitutione § 3. ubi in sensu divisivo prohibetur episcopis, dare licentiam, seu consensum ædificandi, nisi prius citent, et audiant reli-

giosos ibidem, aut in vicina præexistentes, et alios interesse habentes; vel NB. «eisdem alias constiterit, religiosos monasterii, conventus, seu domus sic erigendi absque detrimento religiosorum in monasteriis, seu domibus ante in civitatibus, et locis hujusmodi erectis degentium ibi in numero duodecim commode, et congrue manuteneri et ali posse.» Monent tamen doctores consensum ab episcopo aliis non auditis facile non esse dandum, nisi evidenter constet, novam monasterii erectionem nulli esse præjudiciosam.

43. *Præjudicium ad impediendum novum monasterium debet esse grave: et quale hoc?* — Quæritur V. Quale debeat esse, et unde probari valet præjudicium, vel gravamen præexistentium religiosorum, aut aliorum interesse habentium? Resp. I. Ad hoc, ut præjudicium vel gravamen aliorum sit, relevans ad impediendum monasterium, non sufficit quodvis leve, et modicum, sed debet esse grave, quale præcipue foret, si ex nova erectione monasterii, præexistentes religiosi in numero duodecim amplius sustentari non possent, Bruno Neusser *disp.* 173. q. 12; Passerinus in c. un. *de Excess. prælator.* in 6. n. 56. qui cum aliis infert ordinarie loquendo, non esse sufficientem causam, nec sufficiens præjudicium ad impediendum novum monasterium, etsi ejus erectione alii religiosi in illo loco, seu vicinia prius existentes, tantum concursus non amplius habeant ad suas ecclesias, minorem accipiant eleemosynam, debeant aliquantum diminueri numerum suorum religiosorum. Præsertim si religio de novo introducenda est de illis, quæ maxime incumbunt, et quam studiose laborant, ut populum promoveant ad frequentationem sacramentorum, orationum, et nondum exemplo, sed etiam prædicationibus, exhortationibus, consiliis, doctrinis, confessionum exceptionibus, etc. fideles inducant ad exercitium virtutum, et fugam vitiorum, eorumque salutem animarum zelant, ac promovent. Ratio est, quia cultus divinus, et favor spiritualis populi ex ita circumstantionata nova erectione monasterii prævalet uberiori sustentationi, aut superabundanti numero aliorum religiosorum præexistentium, præcipue, ubi hi in promovendo cultu divino, et salute animarum tam excellentes, aut fructuosi, ac noviter introducendi non cognoscuntur. Uti bene discurret Passerinus *loc. cit.*

44. *Diminutio numeri religiosorum præexistentium, an et quando sufficiens ad impediendum?* — Quod si vero ex nova introductione redditus aut eleemosynæ ita diminuendæ prudenter fimerentur, ut præexistentes nec duodecim amplius commode ac congrue sustentari possent, haud dubie præjudicium grave et ad impediendum novum monasterium, sufficiens foret; prout *loc. cit.* fatetur Passerinus, et conveniunt omnes ob novissimas constitutiones num. 29. allegatas. Pariter erit præjudicium grave, si prioribus in eodem loco, vel intra viciniam debitam in longa possessione majoris numeri existentibus religiosis per novam erectionem monasterii, eorum redditus, aut eleemosynæ ita diminuerentur, ut numerum religiosorum notabiliter, etsi non infra duodenarium numerum reducere deberent; præsertim si in præexistentibus conventibus novitatus, aut studium habetur, ex nova erectione amovendum; quia tunc nec æquitas, nec justitia admitteret, ut cum tanto detrimento antiquorum, lucrum admitteretur novorum; uti *loc. cit.* bene advertit Passerinus: cum cæteris paribus melior sit conditio agentis de damno, quam agentis de lucro quærendo per vulgaria juris.

45. *Præjudicia gravia unde probentur?* — Rursus etiam modica reductio numeri religiosorum præexistentium sufficiens erit causa, et præjudicium impediendi novum monasterium, si constat, præexistentes religiosos tum vi professionis ac regulæ suæ; tum exemplaris, zelosæ, et in vinea Domini laboriosæ vitæ; tum scientiæ ac doctrinæ, pro gloria Dei, et animarum salute plus conducere, quam noviter introducendos; debet enim, ait Passerinus *loc. cit.* n. 68, episcopus principaliter etiam attendere ad utilitatem locorum in ordine ad cultum divinum, et ad instructionem, inductionem, et auxilium fidelium, ad sequelam virtutum, et fugam vitiorum: quæ utilitas ex nova erectione subinde potest esse tanta, ut non sit magnificandum præexistentium detrimentum in abundantia numero, vel eleemosyna: subinde vero tam levis, modica aut nulla, ut nova erectio concedenda non sit, licet detrimentum præexistentium zelosorum religiosorum non sit multum grave. Accedit, quod monasteria de facili non sint multiplicanda, ac nova erigi non valeant sine causa gravi, qualis est magna spiritualis utilitas populi, aut religionis noviter intro-

ducendæ; non item sola religiosorum, aut conventuum eorumdem multiplicatio: prout cum communissima aliorum bene docet Bruno Neusser, *disp.* 173, q. 13; Donat. tom. I, tract. I, q. 7.

46. *Resp. II. Præjudiciorum gravitas optime probatur, et demonstratur per experientiam a præterito: quando etiam constat, quod religiosi præexistentes hactenus vix et ægre in numero debito sustentari potuerint de consuetis eleemosynis, bene inferre licebit: ergo venientibus aliis pariter de eleemosyna viventibus, et ob mendicationem suam portiones eleemosynæ minuendis, amplius sustentari haud valent in numero debito. Unde ad propositum bene argumentatur Laurethus de Franchis in controversia in *Episcop. et regul.* p. 1. n. 421 et seqq. «Quando præexistentes religiosi ægre sustentantur, facit evidens argumentum, quod de novo introducendi non poterunt commode sustentari absque aliorum detrimento; nam quælibet eleemosynarum divisio stante ægra sustentatione erit notabile detrimentum.» Ubi singulariter notat terminum *commode*, quia non sufficit, quod religiosi qualitercumque sustentari valeant, sed requiritur, ut constet eos *commode*, et *congrue* sustentari posse, prout expresse habetur in Bulla Clem. VIII et Gregorii XV. Quapropter si prudenter licet colligere, antiquos, vel novos religiosos in debito numero *commode*, et *congrue* sustentari non posse, consensus ædificandi dari nequit.*

47. *Hospitium quid et quotuplex? An, et quando ad ejus erectionem requiratur juris solemnitas?* — Quæritur VI. An, hactenus recensita decreta pontificia, ac juris dispositiones comprehendant etiam hospitia, domos, residentias, etc. religiosorum? Resp. I. Hospitia proprie dicta, id est, illa, in quibus regulares transeundo tantum divertunt, ibique diu non manent, et in quo ecclesiam non habent, campanas non pulsant, missas non recipiunt, eleemosynas non quærunt, divina non celebrant, sacramenta aliis non ministrant, etc. non comprehenduntur in dictis decretis, ut proin talia hospitia sine ullo consensu episcopi, vel aliis solemnitatibus comparare vel emere, vel etiam erigere possint regulares. Donatus *loc. cit.* q. 22; Passerinus, *loc. cit.* num. 37; Bruno Neusser. *disp.* 173, q. 7; Franch. p. 1. n. 414; Navar. *de Novo jure pontificio*, tit. *de Ædificat.* concl. 2. alias 11. cum commun-